

Demokratski deficit u nastajanju

Ukidanje predmeta Politika i gospodarstvo u strukovnim školama

Agencija za strukovno obrazovanje posljednje četiri godine priprema veliku reformu kojom se planira napustiti dosadašnji način izvedbe nastave predmeta Politika i gospodarstvo u strukovnim školama, a implementacija reforme u obrazovni sustav predviđen je za početak šk. god 2024./2025.

U sklopu ove reforme pojavile su se neprovjerene i nepotvrđene informacije o ukidanju predmeta Politika i gospodarstvo. Procesi vezani za uvođenje modularne nastave i status sadržaja (znanja, vještina i kompetencija) trenutno su nedostupni široj javnosti te se informacije dobivaju neslužbeno na stručnim skupovima nastavnika ili putem medijskih [napisa](#). S obzirom na to izuzetno smo zabrinuti. Želimo istaknuti nekoliko važnih razloga zbog kojih će se gubitak Politike i gospodarstva kao nastavnoga predmeta i/ili modula iz strukovnog obrazovanja dugoročno negativno odraziti na demokraciju u Republici Hrvatskoj.

1. Građanski odgoj i Poduzetništvo nisu Politika i gospodarstvo

Prema važećim kurikulumima postoji nekoliko međupredmetnih tema koje bi se mogle naći kao dio izraza modularne nastave u strukovnim školama. Kako nemamo pristup istima, nagađamo. Svakako, ishodi predmeta Politika i gospodarstvo nisu isti kao i za međupredmetne teme. Iako imaju dodirne točke i povezani su, istima pristupaju iz različitih perspektiva s različitim ciljevima. Ishodima Politike i gospodarstva ovom se sadržaju pristupa opširnije i temeljitije. Prema analogiji mogli bismo primjerice ukinuti i nastavu engleskog jezika u strukovnim školama jer učenici uče hrvatski i znaju prepoznati prezent. Analogiji tu ipak nema mjesta, nije svaki prezent isti, kao što nije isto sustavno učiti pojmove političke pismenosti u zasebnom predmetu i nesustavno u međupredmetnim temama modularne nastave.

2. Građani će biti politički nepismeni

Ni jedno [istraživanje](#) o političkoj pismenosti u Hrvatskoj ne pokazuje izvanredne rezultate u znanju, vrijednostima i stavovima među mladima, tek su neke gimnazije tu iznimka. Kritika se može uputiti i nastavnicima jer, i uz prisutnost Politike i gospodarstva, učenici nisu postizali značajne rezultate. Što nas tek čeka ukidanjem ovih ishoda iz strukovnih škola?

Sva istraživanja i javne politike ukazuju na vrijednost obrazovanja za političko sudjelovanje u [zajednici](#). Ukidanjem predmeta Politika i gospodarstvo mladi u strukovnim školama neće biti ni u kakvoj prednosti jer neće imati mogućnost, u nastavnom procesu, doseći ishode definiranja demokracije, tražiti primjere demokratskih procesa u Hrvatskoj, primjenjivati stečeno znanje za razvoj demokratskih institucija i procesa i neće imati priliku shvatiti važnosti demokracije za ekonomsko poslovanje i napredovanje.

3. Europska unija traži uvođenje više edukacija i obrazovanja u području političke participacije, a ne manje

Hrvatska je imala predstavnike na ministarskoj [konferenciji](#) Vijeća Europe pod nazivom *Transformacijska moć obrazovanja: univerzalne vrijednosti i obnavljanje građanstva*. Jedan je od usvojenih dokumenata, koji je i Hrvatska prihvatila, [strategija](#) obrazovanja *Učenici prije svega – obrazovanje za sadašnja i buduća demokratska društva*. Strategija na više mjesta naglašava važnost jačanja demokratskih kapaciteta učenika u strukovnim školama. Ukidanje svih sadržaja Politike i gospodarstva ne vodi u smjeru pridržavanja javnih politika dokumenta koje su naši demokratski predstavnici i usvojili. Dok EU razvija različite i jake programe širenja političkog opismenjavanja među građanima EU, Erasmus+ projektima i javnom politikom, u Hrvatskoj zabrinjava potez kojim se svim mladima u strukovnim školama uskraćuje mogućnost učenja o političkoj participaciji.

4. Netransparentnost rada javnih institucija u vezi s reformom indikator je puno većih problema u budućnosti

ASOO u svojim [dokumentima](#) na više mjesta zahtijeva transparentnost i ukazuje na važnost iste za funkcioniranje i povjerenje građana. Još jednom ponavljamo kako je proces implementacije, osmišljavanja ili ukidanja Politike i gospodarstva nepoznanica. U periodu kraćem od godine dana do početka provođenja reforme građani (mladi, roditelji i nastavnici) imaju pravo na odgovore i dužnost je javnih institucija, kao servisa građana, odgovoriti pravovremeno, smisleno i argumentirano što se događa s predmetom Politika i gospodarstvo u strukovnim školama. Jedino ovaj predmet u srednjoškolskom obrazovanju omogućava učenicima uvid u funkcioniranje demokratskih institucija te daje okvir za razumijevanje nefunkcioniranja istih. Ne vidimo svijetlu budućnost demokracije u Republici Hrvatskoj ako se ukidanje Politike i gospodarstva i provede.

5. Tržište rada nije izlika

Tko god smatra kako je svrha strukovnog obrazovanja stvoriti izravnu poveznicu između tržišta rada i obrazovanja, a da političko i ekonomsko opismenjavanje nije dio tog procesa, ne želi dobro radnicima u Republici Hrvatskoj. Svaki građanin (radnik ili poduzetnik) mora biti informiran o svojim političkim pravima i dužnostima kako bi mogao donositi slobodne i informirane odluke. Isto tako mora biti informiran o poveznici između političkih i ekonomskih procesa kako ne bi živio u zabludi da je tržište rada prirodna pojava (struktura tržišta rada vezana je za obrazovne politike kao i ekonomske politike država i trendove) ili još gore, magična pojava (korupcija i nepotizam nisu hrvatska stvarnost kao neka nevidljiva sila; oni su rezultat odluka informiranih na štetu neinformiranih).

6. Potrebno je povećati edukaciju političke i ekonomske pismenosti

Većina nastavnika i nastavnica koji bi dobili otkaz ili bi im se smanjila satnica iako su u egzistencijalno prekarnoj situaciji, najvjerojatnije neće izgubiti život. Međutim, država koja je odlučila ukloniti nastavnike koji u obrazovnom sustavu obrazuju mlade za političku participaciju i ekonomsku svijest, zabrinjava autore i autorice ovog teksta. Ideja, kako će se mladima omogućiti bolja budućnost, a nastavnicima osigurati bolje uvjete rada ukidanjem Politike i gospodarstva bila bi komična da nije tragična. Zbog svega navedenog, a oslanjajući se na poražavajuće rezultate političke pismenosti mladih, smatramo da satnicu predmeta Politika i gospodarstvo ne treba ukinuti, nego je treba povećati kako bi se povećao kapacitet učenika za sudjelovanje u procesima demokratskog društva.

Tražimo potporu svih društvenih aktera i političkih dionika koji dijele našu viziju i ideju da je od presudne važnosti omogućiti svim mladima osobama u Republici Hrvatskoj obrazovanje za aktivno sudjelovanje u političkim procesima i poznavanje i razumijevanje ekonomskih politika.

Tražimo transparentnost, odnosno demokratičnost u radu državnih institucija koje kreiraju sustav obrazovanja, s naglaskom na otvorenost prema nastavnicima i učenicima koji su nositelji tih kreacija. Mi, nastavnici Politike i gospodarstva, imamo pravo znati hoćemo li mlade, buduće generacije u strukovnim školama, poučavati značaju i važnosti demokracije kao i promicanju demokratskih vrijednosti.

Ipak, živimo u demokraciji. Još uvijek, zar ne?

Tanja Carić	
Ante Čopić	
Atila Lukić	
Emira Miščančuk	
Zlata Paštar	
Natalija Palčić	
Branka Pelin	
Željka Travaš	
Dušanka Vergić	
Sanja Zagorec	
Ivana Žnidarić Kajić	